

Cal Tortet/Molí de Baix/Cal Batlle

La Torre de Claramunt

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: La Torre Baixa (Torre Baixa, s/n, 08789 La Torre de Claramunt)
Emplaçament
Alçada: Crta. De Capellades a la Torre Baixa. C/Torre Baixa s/n
248

Coordenades:

Latitud: 41.53759
Longitud: 1.68858
UTM Est (X): 390607
UTM Nord (Y): 4599268

Classificació

Número de fitxa 08286-49
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPIC núm. 33. IPA núm 6061
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 0696001CF9909N
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: ds., 31/08/2013 - 02:00

Descripció

Edifici de planta rectangular cobert a dues aigües aixecat en mur de parament irregular i maó. L'edifici a patit al llarg del temps nombroses transformacions i ampliacions que formen cobert annexos, però mostra exteriorment alguns trets de la tipologia paperera, principalment pel que fa a la disposició dels dos nivells superiors, amb els clàssics finestrals del mirador, destinat a l'assecat del paper. A l'últim pis manté un interessant conjunt d'encavallades i bigues de l'antiga coberta. En el seu interior es mantenen algunes mostres de l'activitat paperera interior: guillotina, setinador, màquina de gofrar, etc. Els seus espais són ara poc utilitzats i serveixen gairebé només com a lloc de pas cap a instal·lacions adjuntes més recents: pati exterior que porta cap a la gran nau de la màquina, local d'oficines, etc.

Observacions:

També conegut com a Molí de Baix i com a Cal Batlle. A l'IPA aquest edifici comparteix núm. Amb el d'inventari amb el molí de Ca l'Almirall i el de Cal Pere Joan, tots tres amb el nom de Cal Batlle. Actualment forma part del conjunt de molins i noves naus de Francesc Batlle de Batlle, avui Virtisú SL, i les modernes naus industrials properes engloben tota l'activitat -producció i manipulats- reemplaçant els antics espais, que queden sense ús i, en conseqüència, amb un nivell de conservació variable. Fàbrica de paper higiènic sanitari. ESTEVE-RIBAS (2008:106) L'empresa Virtisú S.L. forma part de Jofel Industrial S.A., dedicada a la producció i distribució de "Sistemas de higiene industrial y colectivas".

Història

A l'indret de la partió dels termes de la Torre de Claramunt i de Capellades, a les vores del riu Anoia, el 1481, Joan de Claramunt, establí tres molins fariners i drapers a Ramon Mora. Una de les condicions era la de moldre de franc els cereals dels delmes que recollien els senyors de la Torre de Claramunt. Aquests tres molins es distingiren pel seu esglaonament com els de Baix, del Mig i de Dalt; successivament foren fariners, drapers, paperers. Des de mitjans del segle XVI, els molins dels Mora estigueren sota el domini de la família dels Tort. És possible que la família dels Mora del segle XVI fossin ascendents del seu homònim Sebastià Mora, casat amb Raimunda Tort, que, en la capbreuació de la Torre de Claramunt de 1763, declarà tenir el molí de Baix, bataner, que anteriorment havia estat molí polvorer. Cal advertir, però, que era un fet molt sovintejat que les famílies molineres fessin compres, vendes i arrendaments, de forma successiva, alternativa o simultània, d'uns mateixos molins i també era corrent el cas d'anar i venir d'una comarca a l'altra. Tanmateix arrendaven els molins que eren de propietat i, al seu torn, arrendaven altres molins on anaven a treballar com a balaires, o sigui a tant per bala de paper fabricat. La família dels Tort fou un llinatge ben arrelat a la comarca. El 1549, el molí de Baix, era de Joan Tort. A l'octubre de 1584, les aigües d'una revinguda de l'Anoia van entrar al molí i el deixaren ple de fang i arena, després d'haver-se emportat la verema d'un cup de cinquanta càrregues. En aquest molí de Baix, a la darrereria del segle XVIII, hi fou instal·lada una serradora de fusta i per aquest motiu també fou conegut amb el nom de la Molina. RIBA GABARRÓ (1988: 311) Al capbreu de la Torre de Claramunt de 1644 hi consta Ramon Tort, pagès i moliner, per un molí situat més amunt d'n hi havia hagut el primitiu molí afectat per al rierada del darrer terç del segle XVI. I aquest molí, que també és anomenat de Baix, és fariner i draper i compta a més amb uns estricadors per a estendre i eixugar draps. En el capbreu de la Torre de Claramunt de 1704 hom reconeix els molins de Baix i de Dalt, que ocupaven els mateixos llocs dels antics molins dels Mora, implantats el 1481, com a possessió de Miquel Tort. Amb una vigència de l'any 1736, fins al 1748, fou signat un conveni de reconversió del molí de Baix, fariner, i del molí del Mig, draper, per fer-ne un de sol de nova construcció i fabricar-hi paper, amb la instal·lació de dues rodes, nou piles i un mall. Els germans

Jaume i Simó Tort establiren que Francesc Guarro, per ésser el constructor, l'explotaria durant dotze anys i després en tindria la preferència per a arrendar-lo. Per al bienni de 1750 a 1752, Francesc Guarro fa arrendament del molí a Josep Almirall, per 220 lliures anuals. RIBA GABARRÓ (1988:311) El 1769, es té notícia d'un molí que feia treballar Miquel Tort i que rebé de la Intendència general de Catalunya la llicència per a convertir-lo de molí draper en molí paperer. Fabricava paper blanc, de barba i també havia fet paper d'estrassa. El darrer propietari dels molins de Cal Marranxet (molí de Dalt), el molí de l'almirall (del Mig) i Cal Tortet (de baix) fou Joan Almirall i Foraster, que fins el 1928 els tingué arrendats a Procopi Romani i Torrecasana i a Pere Mora i Olivé. El 1942, Francesc Batlle hi feu una central hidroelèctrica. Amb un salt limitat per les aigües provinents de la bassa de Capellades. Foren arrendats i finalment venuts el 1945 a Francesc Batlle i de Batlle, enginyer industrial, especialitzat en la tècnica paperera a Alemanya, i a la seva esposa Fanny Maurer i Rinner.

Bibliografia

GUTIÉRREZ I POCH, M. (1999) Full a full. La Indústria paperera de l'Anoia (1700-1998). Continuitat i modernitat. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona. LLORET I ORTÍNEZ, T. (2006) "Els molins paperers de l'Anoia al segle XVIII: entre el mas i la fàbrica" a Miscel·lània Aqualatensia/12. CECI. Pg..143-183. RIBA GABARRÓ, J. (1988) "La Torre de Claramunt" a Història de l'Anoia. Vol I. Ed. Parcir. Manresa. pàg 297-319. MUNNÉ SELLARÉS (1983) "Els molins paperers de la comarca de l'Anoia. Introducció al seu estudi" a Miscel·lània Aqualatensia/3. CECI. pàgs. 185-213.

